

Datum
2023-12-15

Diarienummer
KS KS-00665-2023

Till Socialdepartementet

Yttrande - Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter

Remissinstansen diarienummer: S2023/02794

Övergripande kommentarer

Barn ska precis som vuxna kunna få upprättelse och föra fram klagomål när deras rättigheter kränks. Utredningens förslag att förbättra barns möjligheter att utkräva sina möjligheter enligt Barnkonventionen välkomnas därför av Östersunds kommun. Utredningen är gedigen med ett bra upplägg. Östersunds kommun ser positivt på förslaget att Sverige ska förbinda sig till att följa det tredje tilläggsprotokollet. Östersunds kommun är också positiva till förslagen om förstärkning av barns möjligheter att föra fram klagomål i Sverige när rättigheter kränks. Östersunds kommun är också positiva till förslaget av att skapa barnrättsbyråer - ett stöd som är oberoende från stat, kommun eller region. Östersunds kommun vill särskilt lyfta att utredningen har lyssnat in barns egna åsikter. Förslagen som rör socialtjänsten innebär fler arbetsmoment och arbetsuppgifter i handläggningen med ökade kostnader som följd för kommunen. Östersunds kommun ser det därför som nödvändigt att ökade generella statsbidrag utgår till kommunen.

Kommentarer till specifika delar av remissen

Kapitel 6-7 Sverige ska förbinda sig att följa tilläggsprotokollet

Sverige ska förbinda sig till att följa tredje tilläggsprotokollet om en klagomekanism. Protokollet ger barn, eller deras ombud, möjlighet att föra fram klagomål till FN:s kommitté för barns rättigheter, när rättigheter har kränkts och barnet inte har kunnat få upprättelse i hemlandet. Östersunds kommun är positiv då detta är en viktig sista utväg för att barn ska kunna få upprättelse när deras rättigheter kränks. Sverige har tidigare förbundit sig att följa liknande protokoll till andra konventioner om mänskliga rättigheter.

Kapitel 8-10 om Förstärkning av barns möjligheter att föra fram klagomål i Sverige när rättigheter kränks

Utredningen lägger här fram ett flertal förslag:

- Offentligt biträde för barn i mål om umgängesbegränsning med mera
- Stärkt rätt för barn under 15 år att komma till tals och överklaga beslut om placeringar enligt LVU.

I ett LVU ärende görs begäran om offentligt biträde för vårdnadshavare och barn. Östersunds kommun ser det som önskvärt om barnet kan få samma offentliga biträde om barnet önskar det. Det är viktigt att tydliggöra offentligt biträdes roll och ansvar för att lyfta fram barnets talan. Upplevelsen är att det ser olika ut hur aktivt det offentliga biträdet tar detta ansvar.

- Förbättrade möjligheter att få ett offentligt biträde och överklaga beslut om särskilda befogenheter på SiS-hem.
- Förtydliga socialnämndens ansvar att anmäla behov av eller överlämna ansökan om offentligt biträde.

Så snart socialtjänsten tänker att utredningen kommer att leda till ansökan om LVU görs begäran om offentligt biträde för vårdnadshavare och barnet. Möjlighet finns för offentligt biträde att vara med vid beslut i nämnd och där föra barnets talan. Östersunds kommun önskar en tydlig riktlinje i vad som menas med ett "tidigt skede".

- Barn som är yngre än 15 år ska ha rätt att själv ansöka om att ett offentligt biträde ska förordnas i mål och ärenden enligt LVU.
- Rättigheterna vid vård enligt LPT förstärks för barn under 15 år.
- Stärkt rätt att höras i domstol för barn under 15 år i mål enligt LPT, LVU och socialtjänstlagen.
- Barns rätt till information om beslut och överklagande enligt LPT och LVU förtydligas.
- Skyldigheten att lämna information på ett sätt som barn förstår ska framgå i LPT, LSS, LVU, socialtjänstlagen och i utlänningsförordningen.
- Tydliggörande av att placeringar av barn enligt socialtjänstlagen kräver ett formellt beslut och med en möjlighet att förordna offentligt biträde i vissa fall.
- Förbättrat skydd för barn i vissa situationer i migrationsprocessen.

För att förslagen ska ge effekt för barn som lever i de mest utsatta situationerna vill Östersunds kommun betona vikten av att alla förslag genomförs i sin helhet. Östersunds kommun välkomnar också utredningens förslag att tillsätta en utredning om barns möjlighet att få en starkare procesuell ställning och då tilldelas juridiskt biträde i mål om vårdnad, boende och umgänge.

Kapitel 12 oberoende barnrättsbyråer

Barn behöver stöd och hjälp i sina kontakter med olika myndigheter, ett stöd som är oberoende från stat, kommun eller region. Östersunds kommun stödjer utredningens förslag att civilsamhället fyller en viktig roll i att agera ombud för barn i utsatta situationer. Östersunds kommun stödjer också utredningens förslag att staten ska finansiera särskilda barnrättsbyråer som kan fylla denna funktion.

Ställningstagande

Östersunds kommun välkomnar och ställer sig bakom utredningens förslag. Förslagen som rör socialtjänsten innebär fler arbetsmoment och arbetsuppgifter i handläggningen med ökade kostnader som följd för kommunen. Östersunds kommun ser det därför som nödvändigt att ökade generella statsbidrag utgår till kommunen.

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Kommunledningsförvaltningen

Yttrandet skickas till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.sof@regeringskansliet.se